

Припреме за зимско прскање воћака

Једна од врло важних мјера у подизању нашег заосталог воћарства је и зимско прскање воћака.

Разне болести и штеточине као што су: јабучин и шљивин мољац, шљивина штитаста ващ, калифорниска и др. наносе воћарској производњи сваке године милионске штете. Једним зимским прскањем сузбијамо, дјеломично, све горе наведене штеточине, отстрањујемо лишаје и маховине, чиме доприносимо љепшем изгледу воћке, а стиме њеној бољој родности.

Да би ефекат зимског прскања био већи, потребно је извршити извјесне припреме, које наши воћари често занемарују, а то је механичко чишћење воћака.

Густа круна воћака погодна је за развитак разних болести и штеточина, а због слабијег продора сунчеве свјетлости смањује се и неродност.

Зато се прије почетка прскања мора извршити скидање свих сувих и изломљених грана и гранчица, а посебно водопија. Такође је потребно извршити стругање коре, јер под овом презимљавају разне штеточине. На овако припремљеним воћкама утрошак чорбе је много мањи, а квалитет прскања много бољи. Исто тако необично је важно сакупити старо, отпало лишће, а труле плодове спалити или закопати дубоко у земљу.

Обзиром да се налазимо непосредно пред сезону зимског прскања, неопходно је обезбиједити потребну опрему, леђне и моторне прскалице, као и одређена средства за заштиту.

За зимско прскање употребљава се креозан у концентрацији 2⁰/₀, тојест 2 килограма креозана на 100 литара воде. Пошто је креозан пакован у лименим кутијама, потребно је да се исти претходно у кутији добро измијеша док се не добије уједначена житка маса, која се кроз сито сипа у буре и додаје вода — уз непрекидно мијешање. Креозан је препарат који је отрован за људе и домаће животиње, а усто и запаљив, тако да њиме треба опрезно руковати.

Послије овакве припреме чорбе, приступа се прскању воћака. Сваку воћку треба темељито опрскати и то почињући од врха ка основи, тако да се сва воћка окупа. Приликом прскања треба на-

рочито водити рачуна да се опрскају доњи и дебљи дјелови стабла, јер се ту најчешће налазе склоништа за презимљавање разних штеточина.

Људи који изводе прскање треба да имају заштитна одијела, јер креозан боји тканине и тешко се пере.

Треба водити рачуна да се прскање не изводи на киши, вјетру и јаким мразевима, и акција треба да се доврши прије почетка вегетације, како се воћке не би оштетиле.

Ако се акција зимског прскања воћака заведе као стална пракса наших воћара, онда смо сигурни да се поједине болести и штеточине неће појављивати у оном обиму у ком се појављују, и штете ће бити много мање.

В. Маговчевић

Лозна пипа и њено сузбијање

Лозна пипа није штеточина новијег датума у нашим крајевима, иако досада није забиљежена. Ова штеточина нарочито је запажена у околини Херцеговога (Суторина, Требесин), а констатована је и у Грбљу, гдје већ дужи низ година, са мањим или јачим интензитетом, проузрокује штете у виноградима. Према казивању пољопривредника Суторине, лозна пипа је примијећена још прије последњег рата, када је причињавала веће штете, с обзиром да су виноградима обухватили знатније површине.

Поред дебелокљуне лозне пипе (*Otiorrhynchus sulcatus* F.), која је најпознатија као штеточина лозе у Југославији, у овим крајевима се још чешће среће једна друга врста, тзв. *Otiorrhynchus corruptor* Host.

Лозна пипа спада у ред опасних инсектата, вишеструко штетних, те пољопривреднике приморава да приступе неопходним заштитним мјерама; зато ћемо се укратко осврнути на начин живота лозне пипе, као и на мјере борбе које се морају спровести да би се успјешно сачувао виноград од пустошења ове штеточине.

Овај инсекат, црне боје, дебелог рила, дужине 10 милиметара, појављује се у прољеће и налазимо га у винограду све до јесени. За све ово вријеме пипа наноси штете виновој лози, нарочито у прољеће, када одрасли инсекти изгризају пупове и младаре. Штете, које она проузрокује знатно утичу на смањење, како приноса, тако и вегетативне способности лозе. Осим тога, карактеристично је за ову штеточину да не напада читав виноград, већ поједина мјеста, тако да на тим чокотима штета зна да буде озбиљна. Лозна пипа изгриза и листове скоро све до опадања листа, али су ова оштећења безначајна, а могу нам послужити као знак присуства лозне пипе у винограду.

Активност лозне пипе одвија се ноћу; међутим, у току дана одрасли инсекат налази се сакривен испод чокота, камења, грудви земље, отпалог лишћа и сл. Женка ноћу полаже јаја на земљу, око чокота, и на ластарима, од прољећа до јесени. Јаја су сферичног облика, величине 1 милиметар, смјештена у пакетима у којима може бити 5 до 50 јаја. Једна женка, у току живота, обично положи 500 до 600 јаја. Послије 20 дана из јаја излазе младе ларве. Хране се околним биљем, затим продиру у земљу, тражећи за своју исхрану жиле лозе. Тада ларве, лозне пипе, наносе, осјетљивије штете, јер живе на коријену лозе, изгризајући кору подземног стабла, коријена и жилице, усљед чега може да дође до сушења лозе. Овај вид оштећења је много опаснији од штета проузрокованих од одраслих инсеката.

Прије проналаска нових хемијских средстава ова штеточина се углавном сузбијала механички, тј. сакупљањем одраслих инсеката. Међутим, данас посједујемо средства која обезбјеђују сигурну заштиту лозе од ове штеточине. Врло важно је напоменути да средства морамо примијенити чим се штеточина појави да би спријечили оштећење пупова Ова. мјера мора бити благовремена да би онемогућили развој ларвеног стадија, јер ларве које продиру у коријенов систем нијесмо више у стању да уништимо и заштитимо жиле лозе од наведених оштећења.

За борбу против ове штеточине показале су се ефикасним средства на бази НСН (Bentoks WP 50 Lindan P-2), а нарочито новија средства: Aldrin, Dieldrin и Endrin. Запрашивање чокота би требало обавити предвече, или ноћу, кад се манифестује активност лозне пипе. А утрошак средства износи приближно 30 кг. по хектару. Рад ноћу је свакако отежан, али не и неизводљив. Кад се има у виду да ова мјера омогућава лакшу и успјешнију борбу против овог штетника, онда не треба жалити труда.

В. Поробић

Јагњење оваца и поступак са јагњадима

Период бремености код оваца траје 5 мјесеци. Јагњење оваца углавном се обавља тихо и лагано, тако да том приликом у већини случајева не треба никаква људска интервенција. Имајући ово у виду, најбоље је да се овци препусти да се она сама ојагњи, сем у тежим случајевима гдје је потребна човјекова помоћ. Послије обављеног јагњења потребно је да се јагњету пупак премаже неким дезинфекционим средством, јер се преко пупчане врпце пренесу у организам младунчета разни узрочници болести. Зато је потребно да дежурни шталари или чобани увијек приликом јагњења оваца собом носе неко од средстава за дезинфекцију.

Давање помоћи овци или јагњету за вријеме и послије јагњења није никакав проблем у мањим стадима; међутим, у већим запатима оваца неправилно обављено јагњење и на вријеме не указана помоћ може проузроковати велику смртност јавњади. Да би се избјегле непожељене штете, потребно је овцу припремити.

Поред прописне његе, исхране и смјештаја, потребно је бременитим овцама обезбиједити довољно кретања преко зиме ради добијања јаких и здравих јагњади. Овцама треба обезбиједити сув и сунчан испуст, заштићен од вјетрова. Није препоручљиво кретање високо-бређих и тек ојагњених оваца по киши, јер се преко зиме мокра руна полако суше и остају дуже времена влажна, што није препоручљиво.

Пред јагњење овцама треба пострићи вуну око вимена и у око седњачких кврга. Ово ради тога што се ти дјелови најчешће запрљају и натопљени су ђубретом. Слабо и нејако јагње одмах послије јагњења, приликом тражења сисе, ухвати у уста замани и прљаваи прамен вуне и сише га. Том приликом може да унесе у желудац масу узрочника болести, које код младих јагњади најчешће изазивају смртност. Отстрањивањем наведених дјелова вуне ова могућност се избјегава. Чобани који врше отстрањивање ових дјелова вуне требају пазити да не би дошло до механичких повреда или удара, јер се овце тада налазе у доба високе бремености, па би дошло до преурањеног јагњења, проузрокованог ударцима. Да би се ова могућност донекле смањила, најбоље је да се овај посао обави мјесец дана прије почетка јагњења.

У циљу омогућавања да се сваком јагњету послије јагњења даде потребна пажња, нарочито у већим запатима (од 80—200 оваца) потребно би било у шталама израдити извјестан број боксева, величине 1 м², у којима би се смјестиле ојагњене овце. Ово ради тога што јагњад у овако великим стадима често угину због изгладњелости. Јагње је у самом почетку слабо и нејако, неспособно, за неко вријеме да устане и посише прво млијеко. Код неких оваца постоји појава слабог материнства, а нарочито код оваца које се први пут јагње и бјеже од јагњета, тако да му онемогућавају узимање првог млијека. У оваквим стадима може се десити да се овца и јагње изгубе, тако да је оно изложено гладовању и, уколико не нађе мајку, угине. Из ових разлога потребно је, у већим стадима, направити 10—15 боксева, гдје би овца са јагњетом остала пар дана, док јагње посише мајку и ојача. Овакви боксеви се граде уз зид овчарника, један до другога. На 100 комада оваца препоручује се око 15 боксева од површине 1 м². Ови мали боксеви могу одлично да послуже и за подметање јагњади под другу овцу, као и за овце које не допуштају да их своје јагње сиса. Након 2—3 дана, проведена у овом боксу, јагњад се, заједно са овцом, пребацује у нешто већи бокс гдје остају 3—4 дана, док јагњад потпуно не ојачају. *Послије овог, јагњад се одвајају у по-*

себан бокс, а овце се пусте међу остало стадо. Јагњад су сад већ потпуно ојачала па је довољно да се пуштају 4—5 пута дневно међу овце, да се насисају, а потом се опет одвајају.

Јагњад се одлучују у старости од око 3 мјесеца, што касније — то боље, али никако прије три мјесеца старости. Јагњад не би требало одједном одлучити већ то треба извести постепено. Најприје се одузима једно сисање, послје неколико дана друго и најзад се потпуно одлуче. У матичним запатима оваца, или, пак, у запатима гдје је вршена меринизација, јагњад треба обавезно обиљежити. У почетку бројем мајке, ради распознавања, а касније му дати број из матичне књиге.

В. Миљановић